

אולי באלול יזרקו סוכריות

אורי אורבך נחלץ מ'שערי צדק' קצת חלש, אבל עם הרבה אנרגיות // בשבועות הקרובים יסתער על אתגר חייו הפוליטיים: המפקד והפריימריס בבית היהודי // "בלי נדר אני אהיה מספר שתיים קולגיאלי יותר ממה שמקובל היום", הוא אומר על מועמדו להנהגה נפתלי בנט

אורח ירא שמיים שדוהש לדעת מדוע אין חוק המחייב יצרני מקדרים להתקין מתג שבת. אורבך מקבל אינספור פניות מהסוג הזה, אך אינו מתלונן. כאלה הם חייו של איש ציבור, ועוד איהו ציבור.

לאורבך יש עוד דרכים לתקשר עם הציבור חוץ מאשר באינטרנט, באמצעות העיתונים לדוגמה, אבל הוא קיבל החלטה מושכלת לא לנצל את אשפוזו לצורך כיסוב בכתבות מגוון מעוררות חמלה. הציעו לו, אבל הוא סירב. הוא די מתעב את פולחן הצילום הרגומני הכרוך בכתבות כאלו ואת החיטוט הפולשני בגיליון הרפואי. נימוקיו בנרדן הם שיעור חשוב באתיקה עיתונאית ממי שחתום על המאמר המיתולוגי ב'צוקה' - 'הטובים לתקשורת'.

"יש כאן תרבות של מולך תקשורת שצריך להאכיל אותו בודדים כל הזמן, רצוי בזמן אמת, כדי שהוא לא תכבה לרגע. העיתונאים אהבים כתבות בסגנון 'אורבך שובר שתיקה אחרי חודשיים', ותמונת שער עם אינפוזיה, ויאילה לאייטם הבא. לא רציתי את זה. יכולתי למכור את הסחורה הזאת למאתיים כלי תקשורת, כל אחד עם הוויית שלו, אבל אני לא רוצה להיות אייטם מלכות. אנשי ציבור חייבים לדעת לעמוד בפיתויים כאלה".

מיכל, רעייתו, מגניבה הערה חשובה: "זה בדיוק ההפך מ'מחוברים'. אמנם לבית החולים נהרו ובאו ידוענים לא מעטים, אך לא נוצרה שם תחושת פרהסיה. שי צ'דקה ונסים חזקיו, שני מאיירים בכירים המלווים אותו כבר עשרות שנים בכל מיני הרפתקאות יצירה, הצמידו שם לקיר שני איורי-אינסטנט. צ'דקה צייר אותו כשהוא מנתר בקלילות אל החופש, וחזקיהו כתב לו "המשך להתאושש ולהלוצץ בלי רופאך".

מעצור במנגנון

עם אילו תובנות חדשות אתה יוצא מבית החולים?

"קודם כול, שיש המון אחיות ורופאים דתיים. המון. בעיקר ציונים-דתיים. התברר לי שהציבור שלנו מתחיל לשאת גם בעול של החוקת מערכת הרפואה, ועכשיו אני שובר את הראש איך אפשר להעלות על נס את התופעה הזאת. שנית, אולי לא קצת נבאלי, למותי משפחה וחברים זה הכי חשוב. צריך להיות מאושפז כדי לגלות כמה חיבה ואהבה מקיפות אותך. באו חברים מישיבת ההסדר בקריית-שמנה שלמדו איתי לפני שלושים שנה כדי להיות איתי בלילות. זה דבר שבהחלט מחזק פיזית".

ישראל כץ והגדעון סערים נעלמים ביום מקודה. השרים כץ וסער

בשבועות ובחודשים הקרובים הוא גם הולך להתחזק פוליטית. האתגר המידי שעל הפרק הוא גיוס מתפקדים רבים ככל האפשר לשורות המפלגה עד סגירת המפקד בתחילת אלול. במרחשוון יגיע תורו של אתגר ריענון ההנהגה. זמן קצר לפני שאושפו הספיק אורבך להדיץ את נפתלי בנט לתפקיד יו"ר המפלגה.

לאור העובדה שהוא קצת יותר ותיק מבנט בפוליטיקה, ועדיין לא זקן מופלג, הרמו פה ושם כמה גבות, אבל אורבך מצהיר שהפליאה על המהלך היא תוצאה של מסורת קלוקלת. "חלק מהשינוי שעליו אני מדבר הוא שינוי בנורמות שראות את חוות הכול כך ובהצלחתך שלך. כאילו שהרבר הכי חשוב בחיים זה אם דווקא אתה תהיה שר התחבורה או שחס וחלילה מישהו אחר יהיה. אז זהו, שלא. אני חושב שמוכרחים לעשות שינוי במפלגה הזו, ובשלב הנוכחי צריך מישהו עם אמיציות גרולות יותר משלי. מה לעשות, יש לי אגו מופתח. חוץ מזה לא אכחד שבמסגרת המאמץ האירי לפתוח את נפתלי לבוא אלינו, ולשכנע אותו לבטל את המפלגה שהוא הספיק להקים, היה שווה לי לזוז קצת הצדה.

"כל העניין שאני זו הצדה ונתן לו להיות ראשון זה ההפך ממה שריגילים במקומות כאלה. חשוב לי להדגים שגם בפוליטיקה

"ההתמודדות עם שמועות היא כמעט בלתי אפשרית. למדתי את כוחה של הרכילות. כל מיני אנשים סמסו לי 'מה יש לך בדיוק?', כאילו שאני ידעתי מה יש לי בדיוק. אפילו הרופאים לא כל כך ידעו"

על העקיצה האורכית הזו. בראיון לעמיתי מיכאל טוכפלד, לא התלהב אורבך בלשון המעטה מהמועמדות של בנט. "צריך לדעת שהפוליטיקה אינה תוכנית ריאליטי, ולא בותרים בה לא את היפה ולא את החנון", הוא אמר לפני שלושה שבועות. מן הסתם יהיו לו עוד הורמוניות להגן על שמו הטוב ולגולל את פועלו, ולכן איני טורח כאן לגבות ממנו תגובה. המסמך העיתונאי הצנוע הזה הוא תיאור מצב מפלגתי מנקודת מבטו ובשבת לשונו של אורי אורבך, פוליטיקאי טרי יחסית שהוצנח מהתקשורת למפלגה עתיקת יומין ומתאמץ עכשיו לטלטל אותה טלטה בריאה. מי אמר שנפתלי בנט מתאים להיות יושב ראש, אני שואל את אורבך, הרי בסך הכול מדובר בשחקן חדש בפוליטיקה. "אני מכיר את הישגים", הוא יורה, "אין מי שמכיר אותם טוב ממני. גם המריבה המתמשכת ביניהם מתישה אותנו. בכל הכבוד צריכים לחשוב עכשיו על מפלגה גדולה יותר, לא על מפלגה שמצמצמת את שורותיה ואומרת 'בוא נעשה מפלגה של עוד כמה אנשים כמונו בדיוק'".

אבל אורבך אינו דירי בורה. הוא רק 13 שנים חבר בנט. הרב הישקוביץ הגיע יחד איתך לבנט.

"זה לא עניין של גיל או של תוק, זה עניין של ראש. לאן אתה שאף? מהו בעיניך הייעוד של מפלגה דתית-לאומית? האם אתה רוצה שינהלו אותה מנהלנים או מנהיגים? לאורך השנים המפד"ל היא המפלגה שהכי הרבה ח"כים שלה עזבו למפלגות אחרות, כי המנהלנים לא נתנו להם להנהיג. אפי איתם עזבו, וצבי הנדל עזב, חנן פורת עזב, הרב לוי עזב, ועוד ועוד. כולם התיאשו ממלחמת ההתשה בתקנון ובחוקה. אולי דווקא מפני שאני לא מבין כל כך בפוליטיקה הצלחתי להעביר את מהלך הפריימריס למרות ניסיונות ההכשלה מבפנים. זו פעם ראשונה בתולדות המפלגה שיש פריימריס גם לקביעת הח"כים וגם לתפקיד היושב-ראש. עשיתי שנה מדברים על זה, רק עכשיו זה מתחיל להתבצע.

"נורא, יכולתי לפרוש עם השר דרשקוביץ ביחד. היה פיתוי גדול לעשות את זה כי שנינו הרוב בסיעה. יכולנו לקות איתנו את שם המפלגה. אנשים אמרו לנו שזו טעות לא לעשות את זה, ולמרות זאת נשארת כי הייעוד היסטורי עכשיו הוא לשנות את צורת החשיבה בציגונת הדתית הפוליטית. צריך לפתח את השורות, לפתוח כבר, כי חסר לנו

דור שלם. מבחינה הזו נפתלי מסמל כיוון וחשיבה חדשים החוצה לציבור רחב יותר, ולא רק לציונות הדתית.

אתה לא חושש להיכשל?

"מה יכול להיות הכי גרוע? שלא אבקר? אז לא אבקר. אני יכול רק להבטיח שאשתדל לטובת הציבור שלנו ולתפארת מדינת ישראל."

יקה לא מטביל סודנים

אחרי המפקד והפריימריס יהיה צורך לסגור במהירות את מיום החיבור עם האיחוד הלאומי, כי הבחירות כבר בשער ואחוז החסימה גובל בסכנה קיומית לשתי המפלגות. אורבך וכצ'לה נשאו ונתנו ממושכות בנדרון, אפילו חתמו כבר על טיוטת הסכם, וכרגע נראה שאין עוד דרך חזרה. "כצ'לה ואני לא רואים כל דבר עין בעין, אבל אגודה ורגל התורה רחוקים יותר זה מזה, והן בכל זאת ביחד. חברים וחברות, מודיי ורבותיי, אין יותר קיום לשתי מפלגות קטנות בציונות הדתית. צריך מפנה, צריך עשרה מנרטים בכנסת ושלושה תיקים בממשלה הבאה כדי להתחיל להזיז פה דברים".

גם מיכאל בן-ארי וברוך מרזל יוכלו להשתלב במפלגה המאוחדת?

"כרגע זה לא על הפרק, וככל הידוע לי הם נערכים לריצה נפרדת. לא חושב שאעצור בעדם".

הרבה קולות עלולים ללכת לאיבוד אם תרוצו בנפרד.

"והרבה קולות עלולים ללכת לאיבוד אם נרוץ ביחד. כרגע האתגר הוא לאחד את הזרמים המרכזיים בציונות הדתית".

באיחוד הלאומי אין פריימריס. זה לא מפריע לך?

"ודאי שזה מפריע לי. התחננתי בפניהם שיצאו מהקביעון שלהם, מההרגלים הישנים. אפילו כתבתי עמוד שלם על זה במקור ראשון. בינתיים הם לא רוצים, ואני חושב שהם טועים. אולי בפעם הבאה הם ישתכנעו להשתלב בפריימריס. למרות הפיתוי הגדול, לא ראוי שאנשים יבחרו את עצמם כל הזמן".

בעיניו, לפחות, המפקד והפריימריס הם הדבר החשוב ביותר שעשה כפוליטיקאי, אבל הוא עשה גם הרבה דברים אחרים. בספר החוקים כבר רשומים על שמו חוקים אחדים, כמו תקנה לסימון מוזן שתייע לחולי צליאק וחוק מעלית שבת. "זה חוק חשוב במיסוד יחסי דתיים-חילוניים. אם יש רוב בבניין שמעוניין במעלית שבת, חייבים להתחשב בכך. כבר אין מצב שדייר חילוני אחד יוכל לתקוע בניין שלם, כפי שקרה בעבר. אני גם גאה בפריסת החסות שלי על בעיית הרווקות המאוחרת בציונות הציוני-דתית. לא התביישנו להפוך את העניין הזה לנושא שפוליטיקאים עוסקים בו. שמנו אותו על סדר היום הציבורי".

כמו אושיית תקשורת אחרת שנחתה בעשור הקודם בבית המזקקים, שלי יחימוביץ', אורבך ממשיך ליהנות מאחוזי האונז גבוהים גם במליאה. מקשיבים לו שם כשהוא מדבר. מקשיבים ונהנים. הכנסת התמוגגה כשהוא השתלה בשאול מופז על מהלך ההצטרפות הוגזגי לקואליציה והערך שקדימה נמצאת

"הברית עם נפתלי מוכיחה את עצמה". בנט ואורבך

"אני לא מירי רגב ולא אנסטסיה מיכאלי. גימיקים זה לא השטח שלי. אף פעם לא אשפוך מים על ח"כ ערבי ולא אטביל סודנים בברכה. צר לי, אבל אני קצת יקה. לטווח ארוך נדמה לי שזה משתלם"

רגע עלול להיפלט משהו מטורלל. התחרות הפרלמנטרית על תשומת הלב של התקשורת היא לפעמים נואשת. אין לי שום רצון להצטרף אליה. אני גם משתדל להימנע מחוקים טיפשיים. הם מועלים לאוויר רק לצורך ראיון ב'חמש עם' ו'שש עם' וכל התוכניות האלה בטלוויזיה, ובסוף נופלים בהצבעה".

הקול לליכוד, הטענות למפד"ל

כשאורבך היה בבית חולים נפל בכנסת חוק ההסדרה, שנועד למנוע עקירה של מאחזים ותיקים. ביקרתי אצלו באותו שבוע, והוא כעס על נציג המפלגה בממשלה, הרב הרשקוביץ, שנעדר מההצבעה. לדעתו, ביבי לא היה מפטר את הרשקוביץ אילו תמך בחוק, "אבל הרשקוביץ ואנחנו היינו רק מרוויחים אם הוא כן היה מפטר. אנחנו לא ליכוד ב"ת. צריך להזכיר את זה לעצמנו, לפעמים. הליכוד הוא, במידה רבה, הצורה הגדולה של הציונות הדתית. כבר הרבה שנים הוא מוכר אותנו בגרושים, לפעמים לשמאלנים ולפעמים לחרדים".

הגלישה לנושא של יחסי ליכוד-דתיים נוסכת באורבך אדרגלין. הוא אפילו כועס. לראשונה אני מאבחן אצלו מירדות-מה: "לדתיים ימניים שמצביעים לליכוד כדי שהוא יהיה ימני, אני רוצה לומר – הוא לא יהיה ימני. בסוף הוא גם ינסר לכם את הבתים וגם ישתמש בקולות שלכם כדי להעביר את ניהול חיי הדת בישראל לחרדים. עניינים חשובים כמו גיוור, רכנות ראשית או דיינים לא מעניינים את הסבתא שלו. פייגלין

"הליכוד הוא הצורה הגדולה של הציונות הדתית. כבר הרבה שנים הוא מוכר אותנו בגרושים, לפעמים לשמאלנים ולפעמים לחרדים. עניינים חשובים כמו גיוור, רבנות ראשית או דיינים לא מעניינים את הסבתא שלו"

והמתנחלים האחרים בליכוד הם כמו הזנב שחושב בטעות שהוא מכשכש בכלב. בכל פעם הם רואים שהכלב מכשכש בזנב, אבל לא לומדים את הלקח. הם פשוט מאוהבים בליכוד. "אני אחזור על זה בפעם המאה: יותר מדי אנשים אצלו מתפקדים לליכוד, מצביעים לאיחוד הלאומי ובאים בטענות למפד"ל. הם בטוחים שהם משפיעים שם, אבל הם לא משפיעים. ראינו את זה רק עכשיו בחוק ההסדרה. ישראל כן וכל הגרעון סערים שמכרכרים סביב כל מוזה בחברון ובבית-אל, כאילו שהם הקימו את היישובים האלה, נעלמו ביום פקודה. אם אתה שואל אותי, אני עוד לא רואה שביבי בונה את ה-300 בתים האלה בבית-אל".

כפטריוט בכיר של הציונות הדתית, פטריוט עד כדי התאהבות עזה, הוא בעד גיוס של רוב הצעירים החרדים כאן ועכשיו. אילו הרברים היו תלויים בו, הוא היה ממשיך לשבת בוועדת פלסנר עד הסוף המר ומצביע בעד רוב ההמלצות. "בעיקרון פלסנר צודק. לדעתי, הוא היה אפילו נדיב מדי עם החרדים. בחייך, להתגייס בגיל 22? עושים צחוק! "

"תראה, אני אוהב לומדי תורה. מי שלומד 15 שעות ביממה, לא צריך לגעת בו. אבל כרגע יש פטור להמונים שבכלל לא פותחים דף גמרא. הם מסתובבים אנה ואנה, וכינתיים יש להם כבר אישה וחמישה ילדים, הצבא לא מתלהב לגייס אותם, ואז הם באים ואומרים שהצבא לא צריך אותם. הלו, על מי אתם עובדים? הצבא באמת לא רוצה אתכם בגיל שלושים עם חמישה ילדים ואסטמה. הוא צריך אתכם בגיל 18, 19, 20. הוא צריך חיילים בגולני. אז יאללה, תתגייסו כבר. אם אתם יכולים לעבוד, אתם יכולים גם לשרת בצבא. במדינה חסרים חיילים קרביים. בסוף, בגללכם, העול ייפול שוב על אלה שממילא משרתים. בעוד חמש-שבע שנים יתחילו להאריך שוב את המסלול של ישיבות ההסדר או להאריך את השירות הסדיר, כי לא תהיה ברירה אחרת.

"כל הדיבורים האלה על צבא מקצועי, שהחרדים מתחילים לאמץ פתאום, מאוד מגונים באוזניי. אני רוצה לשאול את הרב אייכלר – למה שלא נלך גם על לומדי תורה מקצועיים? בבקשה, רק מי שמקצוען ילמד בישיבה, והשאר יתגייסו. זה מקובל עליו? אני מניח שלא. הוא בטח יטען שלימוד תורה זה משהו ערכי. אז בעיניי גם שירות בצבא זה משהו ערכי. מצד שני, אני גם לא אוהב את המילה פראיירים. הציבור שלנו, שכן מתגייס בהמוניו, נושא את משא העם הזה על שכמו. לימוד התורה שלו מגן על עם ישראל לא פחות מלימוד תורה של אחרים. זו זכות גדולה גם ללמוד תורה וגם לשרת בצבא".

לפיו, אורי, מה עם איזה ספר חדש?

"כרגע המצב הוא שהספרים עובדים במקומי. הספר 'מתקן החלומות' יעובד בקרוב לאופרה לילדים. ספרים קודמים שלי תורגמו לאהרונה לרוסית ויש אפילו התעניינות לתרגם לסינית את 'חכמינו לימינו'. הם לא מתפקדים, הסינים, נכון?"